

рід тварин створено за тематичним напрямом «Технології сталого використання, збереження і збагачення біоресурсів і поліпшення їхньої якості і безпечності, збереження біорізноманіття».

Висновки

Реалізація екологічної політики – основа сталого розвитку держави, тому на часі формування і реалізація єдиної узгодженої збалансованої екологічної політики держави, збереження й відновлення природних ресурсів як пріоритетного напрямку державотворення.

Розвитку раціонального природокористування в Україні сприятиме збільшення обсягу державних видатків на цей напрям й удосконалення існуючої правової бази, що його регулює, а також суворе дотримання чинного законодавства в цій сфері.

Вирішення проблеми екологізації економіки за рахунок розвитку раціонального природокористування сприятиме розв'язанню внутрішніх проблем суспільства, зокрема: формуванню позитивного іміджу держави, забезпеченню збалансованого розвитку господарського комплексу, створенню сприятливого середовища життєдіяльності для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРА

1. Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015: Національна доповідь / За заг. ред. В.М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
2. Индекс экологической эффективности [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/ratings/environmental-performance-index/info>
3. The 2012 Environmental Performance Index Report [Electron.resource] // Yale Center for Environmental Law and Policy of Yale University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epi.yale.edu>
4. Топ-10 самых экологически чистых стран мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eco-boom.com/top-10-samyh-ekologicheskii-chistyh-stran-mira/>
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecoclubua.com/2012/01/v-ekolohichnomu-rejtynhu-ukrajina-102-sered-132-krajin/>
6. Самые чистые и самые грязные страны [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dishisvobodno.ru/samye-chistye-i-samye-gryaznye-strany.html>
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/ECOLOGY/ukrayina-yes-chi-ukrayina-ms.html>
8. Доповідь щодо громадської оцінки процесу реалізації екологічної політики у 2012 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/docs/public-orhus/Gromadska%20otcinka%20MENR%202012.pdf>
9. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 № 2623-III (Із змінами, внесеними згідно із Законом від 16.10.2012 № 5460-VI (5460-17)).
10. Реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та отримані результати у 2012 році: Аналітична довідка. – К.: Держінформнауки, УкрІНТЕІ, 2013. – 53 с.

УДК 001.3

АНАЛІЗ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ЗА ДАНИМИ ФОНДУ НДДКР І ДИСЕРТАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ І ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Г.І. Обвінцева,
С.П. Скубак

Вступ. Автоматизований інформаційний фонд науково-дослідних і дослідно-кон-

структорських робіт (НДДКР) і захищених дисертацій є національним надбанням дер-

жави і зберігає дані про результати і досвід науково-технічної діяльності, накопичені за роки незалежності України.

Виклад основного матеріалу. Фонд являє собою збалансовану систему взаємозв'язаних частин первинної, вторинної і фактографічної інформації як на паперових, так і на магнітних носіях.

Первинна інформація включає в себе заключні звіти, пояснювальні записки НДДКР і захищені дисертації. Нині загальний обсяг цього масиву становить близько 200 тис. документів.

Фактографічна інформація – це державний реєстр НДДКР і захищених дисертацій України з фондом реєстраційних карток (РК) на розпочаті НДДКР; облікових карток (ОК) на проміжні, заключні звіти, інформаційних карток на науково-технічну продукцію (ІК НТП) і облікові картки дисертацій (ОКД) – загалом понад 700 тис. документів.

Вторинна інформація – це система баз даних, яка забезпечує багатоаспектний пошук інформації в усіх масивах фонду [1]. Одна з важливих функцій фонду – належне збереження доробку українських учених, а також можливість отримання найбільш повних даних щодо наукового потенціалу України протягом останніх 20 років.

На базі фонду можна одержати оперативні дані щодо: тематики НДДКР і дисертацій,

які виконуються в Україні; організацій-виконавців НДДКР; здобувачів, які захистили дисертації; обсягів і результатів робіт; регіонів, в яких виконувались роботи тощо [2].

На основі створених баз даних нами було проведено аналіз показників науково-технічної діяльності в Україні за 2011–2013 рр., який свідчить про зменшення кількості НДДКР і збільшення кількості захищених дисертацій (табл. 1; рис. 1).

У табл. 2 показано розподіл робіт за видами.

У відсотковому виразі поповнення фонду становить, %: прикладні роботи – 50; фундаментальні – 30; науково-технічні послуги і розробки – менше 20.

Для прискорення економічного і науково-технічного розвитку технологічний процес має здійснюватися як єдиний інноваційний цикл: наука – техніка – технологія – виробництво. Проте дані аналізу свідчать, що кількість технологічних розробок значно відстає.

Досліджуючи розподіл робіт за підпорядкованістю організацій–виконавців, ми можемо констатувати, що більше 60% наукових робіт виконуються організаціями, підпорядкованими міністерствам і відомствам, у тому числі більше 20% – МОНМС України.

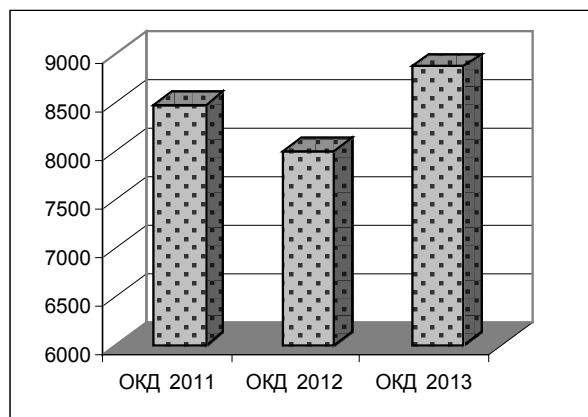
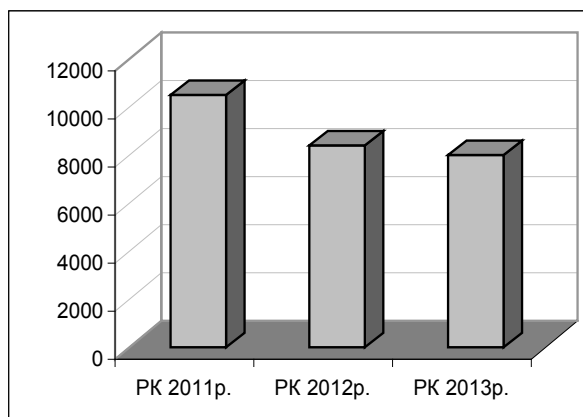
Розподіл робіт за джерелами фінансування показано в табл.3.

Отже, можна зробити висновок, що більше

Таблиця 1

Поповнення фонду НДДКР і дисертацій

Складові фонду	Кількість робіт		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.
РК	10501	8364	8018
ОК	11450	8333	8290
ІК НТП	10123	8418	8287
Дисертації:			
кандидатські	7510	7038	7534
докторські	1009	974	1338
Усього дисертацій	8519	8012	8872

Рис.1. Графік поповнення фонду НДДКР і дисертацій за 2011–2013 рр.

Таблиця 2

Поповнення фонду НДДКР за видами робіт

Роботи	Кількість робіт		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Прикладні	5812	4591	4904
Фундаментальні	3161	2333	1860
Науково-технічні послуги	373	340	331
Науково-технічні розробки	1155	1100	923
Разом	10501	8364	8018

Таблиця 3

Поповнення фонду розпочатих НДДКР за джерелами фінансування

Роботи за кошти	Кількість робіт		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Власні	1168	999	981
Інших джерел	14	39	36
Державного бюджету	6724	4765	4307
Місцевого бюджету	86	112	100
Замовників іноземних держав	135	127	125
Підприємств, установ, організацій України	1753	1627	1674
Безоплатне	673	720	794
*Разом	10553	8389	8018

* Для виконання однієї роботи може бути використано декілька джерел фінансування.

60% нових і більше 70% закінчених робіт виконується за рахунок державного бюджету, а інвестицій для проведення нових НДДКР – недостатньо.

Результати за даними інформаційних карток науково-технічної продукції свідчать, що близько 80% усіх НДДКР закінчуються на стадії звіту; 4% – дослідним зразком; 2% –

створенням конструкторської і технологічної документації (табл. 4).

Пріоритетні галузі наук, що базуються переважно на світових технологіях, обсяг промислової продукції, виробленої в цих галузях, її якісний рівень у порівнянні з найвищим світовим, питому вагу високотехнологічної

продукції в загальному обсязі національного виробництва, нарешті, можливості держави щодо розробки і впровадження нових технологій у значній мірі визначають показники економічної, політичної і військової могутності держави (табл. 5).

Отже, найбільша кількість НДДКР здій-

Таблиця 4

Поповнення фонду НДДКР за стадією завершеності НТП

Стадія завершеності НТП	Кількість ІК НТП		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Ідея, концепція	352	241	187
Дослідний зразок	430	277	362
Дрібносерійне виробництво	45	12	18
Експериментальний (макетний) зразок	287	190	201
Звіт НДДКР	8205	6908	6810
Конструкторська і технологічна документація	219	155	150
Промисловий зразок	58	27	31
Серійне виробництво	29	16	8
Інше	776	592	520
Разом	10401	8418	8287

Таблиця 5

Поповнення фонду НДДКР за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки

Роботи за напрямками	Кількість робіт		
	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Інформаційні і комунікаційні технології	91	157	205
Енергетика і енергоефективність	86	96	120
Збереження навколишнього середовища (довкілля) і сталий розвиток	1025	738	713
Науки про життя, нові технології профілактики і лікування найпоширеніших захворювань	67	132	215
Нові комп'ютерні засоби і технології інформатизації суспільства	484	365	478
Нові речовини і матеріали	550	605	661
Новітні біотехнології; діагностика і методи лікування найпоширеніших захворювань	983	717	852
Новітні технології і ресурсозберігаючі технології в енергетиці промисловості й агропромислового комплексу	3358	2227	1951
Проблеми демографічної політики, розвитку людського потенціалу і формування громадянського суспільства	682	518	408
Раціональне природокористування	115	208	276
Фундаментальні дослідження з найважливіших проблем: природничих суспільних і гуманітарних наук;	2771	2114	1638
розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу	288	487	499

снюється за такими напрямками, %: «Новітні технології і ресурсозберігаючі технології в енергетиці промисловості й агропромислового комплексу» – 32; «Фундаментальні дослідження з найважливіших проблем, природничих суспільних і гуманітарних наук» – 27.

Щодо показників розподілу дисертацій і

НДДКР за галузями слід констатувати, що на першому місці серед захищених дисертацій – технічні науки, на другому – економічні, на третьому – медичні (табл. 6).

Серед науково-дослідних і дослідно-конструкторських на першому місці роботи, що стосуються технічної галузі, на другому – ме-

Таблиця 6

Поповнення фонду дисертацій за галузями наук у 2013 р.

Спеціальність	Кількість робіт		
	кандидатські	докторські	разом
Фізико-математичні науки	348	63	411
Хімічні науки	98	18	116
Біологічні науки	240	58	298
Геологічні науки	47	12	59
Технічні науки	1221	200	1421
Сільськогосподарські науки	209	20	229
Історичні науки	254	47	301
Економічні науки	1198	209	1407
Філософські науки	142	59	201
Філологічні науки	397	47	444
Географічні науки	88	14	102
Юридичні науки	760	88	848
Педагогічні науки	640	111	751
Медичні науки	845	173	1018
Фармацевтичні науки	73	19	92
Ветеринарні науки	59	15	74
Мистецтвознавство	78	3	81
Архітектура	29	7	36
Психологічні науки	255	40	295
Військові науки	5	2	7
Національна безпека	79	21	100
Соціологічні науки	43	7	50
Політичні науки	112	27	139
Фізичне виховання та спорт	69	9	78
Державне управління	132	50	182
Культурологія	58	7	65
Соціальні комунікації	53	12	65
*Разом	7532	1338	8870

* Одна робота може відноситися до різних галузей.

дичної, на третьому – економічній.

Слід зауважити, що науковий потенціал сконцентровано в основному в Києві, Харкові, Львові, Дніпропетровську, Донецьку.

З метою систематизації й уніфікації інформації про наявні технології, що перебувають у державній власності, сприяння відбору і впровадження новітніх технологій для випуску наукоємної конкурентоспроможної продукції і продажу технологій на внутрішньому і міжнародному ринках було затверджено постанову Кабінету Міністрів України від 3 липня 2013 р. № 472 «Порядок реєстрації технологій та їх складових, що створені чи придбані за бюджетні кошти або створені чи придбані підприємствами державної форми власності» [3].

Висновки

Отже, незважаючи на світову економічну кризу, в Україні здійснюється велика кількість науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Але для підвищення їхньої якості і кількості необхідним є збільшення фінансування цих робіт як із державного бюджету, так і через залучення інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітико-синтетична переробка інформації: навч. посіб. / [Г.В. Власова, В.І. Лутовинова, Л.І. Титова]. – К.: ДАКККіМ, 2006. – 290 с.

2. Обвінцева Г.І. Результати введення нового «Порядку державної реєстрації та обліку НДДКР і дисертацій: матеріали II Міжнародного форуму. «Проблеми розвитку інформаційного суспільства». – К.: УкрИНТЭІ, 2010. – С. 221–223.

3. Обвінцева Г.І. Нове в реєстрації технологій: матеріали IV Міжнародного форуму «Проблеми розвитку інформаційного суспільства». – К.: УкрИНТЭІ, 2013. – С. 123–124.

УкрИНТЕІ надає послуги:

видавничо-поліграфічні

521-09-37, 521-09-06

тиражування матеріалів

повнокольоровий друк

комп'ютерний набір і верстка

додрукарська підготовка й післядрукарська обробка

наукове й літературне редагування науково-економічних і

інформаційних матеріалів

виготовлення брошур, журналів, каталогів, буклетів, бланків

переплітання дисертацій, звітів, ламінування

з організації виставкової діяльності

521-00-18

організація і проведення тематичних

виставок і виставок-ярмарків